

PEDAGOGIKA FANINI O'QITISHDA ZAMONAVIY YONDASHUVLAR

Shernafasova Mardona Odilbekovna

Urganch RANCH Universiteti

Pedagogika mutaxassisligi magistranti

Xorazm viloyati Shovot tumani 5-son DMTT tarbiyachi

Annotatsiya: Bugungi kunda globallasuv, innovatsion texnologiyalarning jadal rivojlanishi hamda axborot jamiyati shakllanishi davrida rivojlangan mamlakatlarning ta'lim sohasida ham islohoti to'xtovsiz amalga oshmoqda. Ushbu jarayon pedagogika fanini o'qitishda ham o'z aksini topmoqda. Ta'lim jarayoniga zamonaviy yondashuvlar joriy etilishi natijasida nafaqat bilimga ega, balki fidokor, mustaqil fikrlay oladigan, ijtimoiy faol, hayotga moslasha oladigan va zamon talablari asosida yangiliklarni tez angelaydigan mutaxassislarni tayyorlashga xizmat qilmoqda.

Kalit so'zlar: pedagogika, zamonaviy yondashuv, innovatsion texnologiya, kompetensiya, ta'lim sifati, o'qituvchi, o'quvchi.

Pedagogika fanini o'quv jarayonida o'qitishda zamonaviy yondashuvlar ta'lim metodikasi, texnologiyalari va pedagogik mahoratning takomillashuviga asos bo'lmoqda. Ayniqsa, so'nggi yillarda ta'lim tizimiga kredit-modul tizimi, kompetensiyaviy yondashuv, interfaol metodlar keng joriy qilinmoqda va bularning barchasi pedagogik jarayonda sifatni oshirishga, kutilgan natijalarga erishishga yordam bermoqda. Pedagogikada zamonaviy yondashuvlarning asosiy maqsadi o'quvchini bilimlarni o'zlashtirishga undash, ularni o'z kasbiy faoliyatlarida to'g'ri va samarali qo'llashga o'rgatishdan iborat. Ushbu maqsadga erishishda zamonaviy texnologiyalardan foydalanish, o'rganilayotgan mavzularni hayotiy misollar bilan boyitish, interfaol metodlardan foydalanish, auditoriyani mustaqil fikrlashga, muammolarni hal qilishga jalb qilish zarur. Ta'lim sohasida olib borilayotgan

zamonaviy yondashuvlar ilmiy-innovatsion faoliyat natijalariga asoslanib, kelajakda yuqori malakali mutaxassislar yetishtirishga yordam beradi [1].

Haftalik, semestrlik va yillik dars rejaları zamonaviy yondashuvlar asosida tashkil qilinishi natijasida o'qituvchiga ham, talabalarga ham ko'plab qulayliklar yaratildi. Ayniqsa, mustaqil ta'lim, masofaviy ta'lim, aralash o'qitish usullari ilgari an'anaviy tizimdan farqli tarzda bilim va ko'nikmalarni chuqurroq o'zlashtirishga xizmat qilmoqda. Hozirgi zamonda pedagogik muhitda raqobat kuchaygan, har bir ta'lim muassasasi zamonaviy yondashuvlarni amaliyotga tatbiq etib, samaradorlikka erishishga harakat qilmoqda. Dars jarayonida zamonaviy pedagogik texnologiyalarni samarali qo'llay olish o'qituvchidan zamon bilan hamqadam bo'lish, doimiy o'qib-o'rganish va yangiliklarga ochiq bo'lishni talab qiladi. O'qituvchi har bir mavzuda turli interfaol metodlarni, loyihaviy faoliyatni yo'lga qo'ysa, o'quvchilar kuchli bilimga ega bo'lib, kelajakda o'z mutaxassisligi bo'yicha yuqori natijalarga erishishlari uchun zamin yaratiladi. Zamonaviy ta'lim texnologiyalari va innovatsion metodikalar sharoitida boshlang'ich, o'rta va oliy ta'lim bosqichlarida ilg'or tajribalar ishlab chiqilmoqda va bu tajribalar natijasida dars sifatini oshirishga erishilmoqda [2].

Talabalar o'qish davomida o'z-o'zini rivojlantirish, shaxsiy rivojlanish, jumladan, o'z-o'zini baholash, mustaqil fikrlash, tez va sifatli qaror qabul qilish, innovatsion g'oyalarni ilgari surish, kommunikativ ko'nikmalarni mustahkamlash kabi yo'nalishlarda salohiyatini oshiradi. Zamonaviy yondashuvlar orqali darslarda muammoli vaziyatlarni tahlil qilish, guruhlarda ishlash, Kichik guruhlar bilan ishlash metodikasi, konseptual xaritalar tuzish, Case-study (voqealarni tahlil qilish), keys texnologiyalari orqali talabalarda keng dunyoqarash, tahliliy va ijodiy fikrlash salohiyati rivojlantiriladi.

Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, internetdan keng foydalanish, elektron darslik va platformalarning paydo bo'lishi o'qitish jarayonida zamonaviy yondashuvlarning real hayotda ishlatilishiga xizmat qildi. Bugungi kunda elektron kutubxonalar, masofaviy ta'lim kurslari, virtual laboratoriyalar ta'lim sifatini oshirishda muhim o'rin tutmoqda. Ilm-fan taraqqiyoti, raqamlashtirish jarayoni va

sun'iy intellekt imkoniyatlari – bularning barchasi pedagogika fanining zamonaviy yondashuvlar asosida rivojlanishiga sabab bo'lmoqda. Darslarning muvaffaqiyatli kechishida eng asosiy o'rinlardan birini ta'lim sifati va samaradorligini baholash tizimining modernizatsiya qilinishi egallaydi. Yangi baholash mezonlari va vositalaridan foydalanish, diagnostika va monitoring tizimini joriy etish, talabalarning bilim darajasini, ularning mustaqil faoliyatini, ijodiy yondashuvini baholash ta'lim jarayonida zamonaviy yondashuvlarning eng muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. Pedagogika fanida zamonaviy yondashuvlarning joriy qilinishi o'qituvchi va o'quvchi o'rtasida hamkorlik, yuqori madaniyatli muloqot va saviyali munosabatlarni shakllanishiga sabab bo'lmoqda. O'quvchi darslarda o'zini erkin his qilishi, o'z fikrini ochiq aytish va muhokamalarda faol ishtirok etishi zamonaviy ta'lim muhitida sezilarli oshgan. Pedagogik texnologiyalarni o'zlashtirishda didaktik materiallarni tayyorlash, vizual vositalardan foydalanish, zamonaviy multimediya implementatsiyasi, mobil ilovalar yordamida ta'limni boyitish yo'li bilan natijadorlikka erishilmoqda [3].

Tashkil etilayotgan darslarda tashabbuskorlik, kreativlik, ijodkorlik, ochiq fikr almashish va o'zaro yordam ko'rsatish tamoyillari ustuvor ahamiyatga ega. O'qituvchilar pedagogik strategiyalarini individual va guruh bo'lib ishlashga moslashtirgan holda har bir ishtirokchini to'laqonli jalb eta olishadi. O'zbekiston ta'lim tizimida amalga oshirilayotgan islohotlar, pedagoglar malakasini oshirish, ilg'or xorijiy tajribalarni o'rganish va milliy tajribaga uyg'unlashtirish bugungi kunda zamonaviy yondashuvlarni samarali tatbiq etishda muhim omil bo'lib xizmat qilmoqda. Zamonaviy yondashuvlar jumlasiga o'yinli metodlar, muammoli o'qitish, matnli va vizual materiallar bilan ishlash, loyiha faoliyatini joriy qilish, infoqorishli tahlil va sinfda muhokama, bilimlarning amaliyotga tatbiqini ta'minlash kabi vositalar kiradi. Bunday metodlarni qo'llash orqali talabalarda mavzuga nisbatan qiziqish va motivatsiya darajasi oshadi, ta'lim jarayoniga faol jalb etiladi, mustaqil izlanish va ijodiy fikrlashiga yo'l ochiladi. O'qituvchi sifatida zamonaviy yondashuvlarni amaliyotga tatbiq etish, so'nggi pedagogik tadqiqot va ishlanmalarni o'rganib borish, ta'lim jarayonini zamonaviy talablar asosida tashkil qilish har bir

pedagogning asosiy vazifasiga aylangan. Yangicha yondashuvlar orqali o'qituvchi o'z ustida doimiy ishlashga, professional malakasini oshirishga, o'z fanini chuqur o'rganishga intiladi. Bu kabi yondashuvlar o'z navbatida o'quvchining shaxsiy rivojlanishiga yordam beradi, o'zlashtirish sifatini oshiradi va natijadaviy bilimlarni shakllantirishga xizmat qiladi [4].

Pedagogika fanini o'qitishda zamonaviy yondashuvlar nafaqat ta'lim muassasalari, balki butun jamiyat hayotida ham o'z aksini topmoqda. Bironik, zamonaviy talablarga javob beradigan ta'lim muhitini yaratish uchun ta'lim jarayonining barcha bosqichlarida progresiv, yangilanishga intiluvchi, ochiq fikrli va zamonaviy texnologiyalarni bemalol o'zlashtirishga mos pedagogik yondashuvlardan foydalanish dolzarb hisoblanadi. Kasbiy kompetensiyalarni shakllantirish, zamonaviy pedagogik usullarni joriy etish, ilg'or tajribalarga tayangan holda, jahon andozalari asosida yetuk kadrlar tayyorlash – bu zamonaviy yondashuvlarning eng asosiy vazifasi va bugungi ta'lim taraqqiyotida muhim o'rinni egallaydi.

Talabalarning mustaqil ta'limga bo'lgan faoliyati va ehtiyoji tobora ortib borayotgan bir sharoitda pedagogika fanini inkluziv yondashuvlar asosida o'qitish ham dolzarbligini oshirmoqda. Fan va ta'lim integratsiyasi asosida hamkorlikda o'rganish, sinfxonada muammolarni bartaraf etish, bilimlarni amaliyotda mustahkamlash tizim barqaror rivojlanishiga xizmat qiladi. Pedagogika fanini o'qitishda zamonaviy yondashuvlar asosida individual va differensial yondashuvlarni keng qo'llash orqali har bir o'quvchining o'ziga xos qobiliyat va salohiyatini aniqlash va rivojlantirishga katta e'tibor qaratilmoqda. Bu jarayonda o'qituvchilar har bir talabani o'z shaxsiy hamda kasbiy kamolot yo'liga yo'naltirish, ularni o'z kuchiga ishontirish va to'g'ri yo'naltirish uchun bor bilim va malakasini safarbar qilmoqda. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan ilgari surilgan «Yangi O'zbekiston – yangi ta'lim» g'oyasi zamonaviy yondashuvlarga asoslangan samarali ta'lim tizimini yaratish va kuchli fuqarolik jamiyatini shakllantirish yulida muhim omilga aylandi. Shu bois pedagogika fanini zamonaviy usullar, ilg'or

metodologiyalar, axborot texnologiyalari va innovatsion ta'lim vositalari orqali o'qitishga alohida e'tibor berilmoqda [6].

Bugungi ta'lim muassasalarida dars sifatini oshirish, ma'ruza va amaliy mashg'ulotlarni tashkil etishda muqobil (alternativ) metodlar, ilg'or pedagogik strategiyalar, an'anaviy va zamonaviy metodlarni uyg'unlashtirish asosida faoliyat olib borilmoqda. Natijada, zamonaviy o'qituvchidan o'z sohasining yetuk mutaxassisi, ijodkor, tashabbuskor va zamonaviy bilimlarni chuqur egallagan fidoyi shaxs bo'lish talab qilinmoqda. Pedagogika fanini o'qitishda zamonaviy yondashuvlar talabalarning har tomonlama rivojlanishi, o'qituvchining pedagogik mahoratini takomillashtirish, milliy va umuminsoniy qadriyatlarni singdirishga qaratilgan. Bu yondashuvlar nafaqat o'qituvchining professional o'sishiga, balki butun jamiyatning taraqqiyotiga ham zamin yaratadi.

Xulosa:

Xulosa qilib aytganda, pedagogika fanini o'qitishda zamonaviy yondashuvlar ta'lim jarayonini sifat jihatidan yangi bosqichga olib chiqmoqda; talabalarning kasbiy kompetensiyasini rivojlantirish, hayotga moslashishga tayyorlash, zamonaviy bilim va ko'nikmalarni egallashda muhim ahamiyat kasb etmoqda. Darslarda zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalangan holda o'qitish jarayoni yanada qiziqarli, samarali bo'lishiga, o'qituvchi va talaba o'rtasida do'stona, hamkorlik muhitini yaratishda, shuningdek, ta'lim sifatini oshirishda eng samarali vositalardan biri sifatida xizmat qilmoqda. Kelgusida zamonaviy yondashuvlarni pedagogika fanini o'qitish jarayoniga to'liq joriy etish natijasida ilg'or ijtimoiy fan yetakchilarini yetishtirish, zamonaviy bilim va ko'nikmalarga ega bo'lgan yoshlarni tarbiyalash hamda mustahkam bilim asosini yaratishga erishamiz.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Azizxo'jayev A.A. «Pedagogika», Toshkent, 2020.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.Mirziyoyev asarlari, 2017–2023-yillar.
3. Xalilova D.M., Rahmonov M.R., «Pedagogik texnologiyalar», Toshkent, 2018.
4. Qodirov N.Q. «Umumiy pedagogika», Toshkent, 2019.
5. Qahhorova M. «Ta'limda innovatsion texnologiyalar», Toshkent, 2022.

6. Internet manbalari: www.edu.uz, www.ziyonet.uz.

7. Mamatqulov A.R. «Zamonaviy pedagogika asoslari», Toshkent, 2021.